

Wstęp

Wielkie uznanie i zainteresowanie, jakie wzbudziła zorganizowana na przełomie 2006 i 2007 roku wystawa „Piękna niewiasta. Moda kobieca w polskich czasopiśmie XIX-wiecznych ze zbiorów BUW”, przyczyniły się do podjęcia przez Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie kolejnej inicjatywy pokazania dawnych ubiorów, przedstawianych na ilustracjach w czasopiśmie z bogatych zbiorów tej instytucji. Tym razem wyeksponowano modę męską z XIX i początków XX wieku, co jest tym bardziej cenne i godne uznania, że ubiory mężczyzn z tego okresu są mniej znane szerszemu gronu odbiorców niż damskie, bowiem nawet w opracowaniach kostiumologicznych poświęca się im mniej uwagi. Toteż z satysfakcją należy przyjąć powstałe z okazji wystawy niniejsze opracowanie książkowe.

W sposobie ubierania się panów i chłopców, podobnie jak kobiet i dziewczynek, znakomicie odbijają się wszelkie czynniki kształtujące daną epokę – wydarzenia polityczne, ekonomiczne, kulturalne, prądy literackie i style w sztuce. I choć od końca XVIII stulecia męskie ubiory ulegały postępującej standaryzacji, to wspólnie zadziwia ich różnorodność form oraz bogactwo dodatków, dyktowane ściśle przestrzeganymi przez elegantów konwencjami towarzyskimi i zasadami *savoir-vivre*'u.

Ilustracje żurnalowe zawsze przedstawiały aktualnie lansowany ideał mężczyzny o nienagannej sylwetce, modnej fryzurze i zaroście oraz dopracowanym w każdym szczególe stroju, odpowiednim do konkretnej życiowej okoliczności. W rzeczywis-

tości takie idealne postacie spotykało się rzadziej, przede wszystkim w sferach arystokracji i burżuazji. Zwykli ziemianie czy przedstawiciele inteligencji oczywiście dbali o stosowność wyglądu, zwłaszcza przy odświętnych okazjach i kontaktach towarzyskich oraz relacjach służbowych, lecz przy codziennych zajęciach preferowali skromniejszą, bardziej funkcjonalną odzież, tylko w ogólnym zarysie odpowiadającą kryteriom żurnalowej mody. Na większą nonszalancję i niekonwencjonalność stroju pozwalali sobie niekiedy poeci i artyści, ale przeważnie w domowym zaciszu czy w gronie najbliższych przyjaciół.

Chłopcy z rodzin zamożnych i dbających o podkreślenie swej wysokiej pozycji społecznej, tylko przez kilka lat wczesnego dzieciństwa cieszyli się pewną swobodą w codziennym ubiorze, aby już w wieku 6–7 lat naśladować wyglądem dorosłych mężczyzn. W omawianym okresie poważaniem i szacunkiem cieszyła się dojrzałość, toteż młodzieńcy marzyli, aby jak najszybciej stać się dorosłymi mężczyznami i wyglądać, jak oni – zupełnie odwrotnie niż dzisiaj...

Współczesne czasopisma poświęcone modzie męskiej tradycyjnie są mniej popularne niż żurnale dla kobiet. Większość mężczyzn nie zwraca zbyt wielkiej uwagi na aktualne trendy, preferując ponadczasową elegancję dobrze skrojonego garnituru czy wygodną swobodę strojów rekreacyjno-sportowych. Jednak dla przyszłych pokoleń sposób ubierania się panów w XXI wieku może okazać się równie interesujący, jak dla nas moda XIX i początków XX stulecia. W każdej bowiem epoce ubiór współtworzy jej klimat i historię.

Prof. dr hab. Anna Sieradzka